

■ ELŐSZÓ

A *Magyar irodalomtörténet* című kézikönyv az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja Irodalomtudományi Kutatóintézetének régóta tervezett, nagyszabású vállalkozása. A négy kötetre tervezett összefoglalás fontos újdonsága a korábbi szintézisekhez képest, hogy a 18. század magyarországi irodalma önálló kötetet kap, 60 ív terjedelemben. A koncepciót az indokolja, hogy a „hosszú 18. század” (kb. 1700–1820) során mind a nemzetközi szellemi életben, mind a magyar irodalomban olyan folyamatok zajlottak le, amelyek döntő hatással voltak a későbbi irodalomfogalom kialakulására. A modern szépirodalom nézőpontjából tehát különös jelentőséggel bír a 18. századi folyamatok megértése, hiszen ebben a korban születik meg az, amit ma szépirodalomnak tartunk.

A világirodalomban egymással egy időben, gyakran hatás–ellenhatás rendszerében jelentkező irányzatok, eszméletörténeti folyamatok és kordivatok többsége eljutott Magyarországra, esetenként némi késéssel. Az élénkülő könyvkiadás és irodalmi nyilvánosság lehetőséget teremtett az összetett hatások érvényesülésének. Egymást kiegészítve hatnak a korábbi korszakok *litterae* alapú, döntően imitációs elvű irodalmi rendszerének továbbélő elemei, a rendszer részleges megújulása és az új, (pre)romantikus alkotói és kritikai elvárások: a *litteratúra*.

2024. március 19-én a fenti témakörök módszertani kereteinek tisztázására az Intézet XVIII. Századi Osztálya műhelykonferenciát tartott. A kézikönyv néhány próbafejzetén kívül átfogó előadások is elhangzottak, közülük hármat adunk közre itt, a *Litteratura* hasábjain: Tüskés Gábor, Hegedüs Béla és Csörsz Rumen István írásait. Fő célunk a diskurzus szélesítése a szűkebb szakmán túl, a más korszakokkal foglalkozó kutatókkal. A három írás célja, hogy alapvető szempontokkal segítse a kézikönyv 18. századi kötetének szerzőit, illetve leendő olvasóit, s hozzájáruljon a korábbi és későbbi korszakok irodalmi folyamatainak leírásához, távlatos áttekintéséhez, a korszakon túlmutató jelenségek értelmezéséhez.

Tüskés Gábor